

Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği Bölümleri Mezunların Sorunları ve Çözüm Önerileri Panel Raporu¹

Hasan Karal & Emine Timuçin

Üçüncüsü Karadeniz Teknik Üniversitesi Fatih Eğitim Fakültesi tarafından düzenlenen Uluslararası Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Sempozyumunun ikinci gününde, 8 farklı üniversitenin BÖTE Bölüm başkanının konuşmacı olarak katıldığı bir panel gerçekleştirilmiştir. Panelin amacı bu alanda görev yapan akademisyen, öğretmen ve Milli Eğitim yetkililerini bir araya getirmek böylece BÖTE Bölümlerinin ve mezunların sorunlarını tartışmaktır. Bu çalışmanın amacı ise düzenlenen panelde yer alan görüşleri irdelemek, belirlenen sorunları vurgulamak ve bu sorunlar için önerilen çözüm önerilerini paylaşmaktır. Bu amaç doğrultusunda paneldeki tüm konuşmalar, sorular ve cevaplar yazıya geçirilmiş, her bir konuşmacının değindiği önemli noktalar özetlenmiş ve panel sonundaki sorular ve cevaplar tasnif edilmiştir. Ayrıca tüm bu özetlemeler katılımcıların ifadelerinden alıntularla zenginleştirilmiştir. Panel sonunda; Bölüm mezunlarının Bilişim Teknolojileri Formatör Öğretmeni olma durumları, BÖTE Bölümlerinde anabilim dallarının olmasının gerekliliği, BÖTE bölümlerinin (mevcut sistemde) Sayısal 2 puanıyla öğrenci almasının ve yeni sistemde düzenlemenin bu doğrultuda yapılması gerekliliği, gibi konular ön plana çıkmıştır. Ayrıca panel sırasında ortaya konulan sorunlar için çeşitli çözüm önerilerinde bulunulmuştur.

Anahtar sözcükler: BÖTE bölümleri, formatör öğretmen, öğretim teknolojileri

¹ Uluslararası Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Sempozyumunda düzenlenen BÖTE bölüm başkanlarının katıldığı panel raporu olarak hazırlanmıştır.

Atıf için/Please cite as:

Karal, H. & Timuçin, E. (2010). Bilgisayar ve öğretim teknolojileri öğretmenliği bölümleri mezunların sorunları ve çözüm önerileri. Panel raporu. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi [Educational Administration: Theory and Practice]*, 16(2), 277-299.

Computer Education and Instructional Technologies Departments Problems of Graduates and Implications for Solution Panel Report²

Background. Departments of Computer Education and Instructional Technologies (CEIT) were established within the restructuring process of Turkish universities in 1998. The aim of these departments is to train teachers who will teach computer courses in primary and secondary schools (YÖK, 1998). The teachers who are graduates of these departments were appointed as Computer Teacher in a school's Computer Teaching position. However, in time computer courses changed into elective Information Technologies (IT) courses, reduced to only one hour per week. Furthermore, this course was not reflected on school report cards. This change negatively affected the approaches of IT teachers towards the course; their attitudes about the course, the activities, methods and techniques they used in the course, etc. The Ministry of National Education issued a circular on the job definition of IT teachers and IT Formator Teachers in 1993. Despite all these job definitions, the expectations from IT teachers and IT Formator Teachers serving in primary schools show variations. In addition, the fact that there is no inconsistency between the education these teachers received at university and the duties they are expected to fulfill negatively affects the attitudes of these teachers towards their professions.

The Third International Computer and Instructional Technologies Symposium was held at Karadeniz Technical University on 7-9 October 2009. A panel about the “*CEIT Departments, Problems of CEIT Graduates and Solutions*” was held on the second day. The aim of the panel was to convene the representatives of the Ministry of Education, Information Technologies (IT) teachers and Formator Teachers to discuss the problems of CEIT departments and the status of the graduates of these departments; to determine the problems the graduates faced during their careers; to suggest solutions for these problems and to enable that these problems and suggestions reach the attention of related authorities at the Ministry of Education.

Method. The CEIT Heads of Departments explained their views on the status of the CEIT graduates and the problems they observed. After the discussions, the chairman allowed the audience to speak and the audience shared their views about the panel and the symposium. Then they asked questions to the participants about the problems they experience. During the panel two cameras were used to record all discussions. Later, all discussions, questions and answers were written down word by

² This paper is a panel report prepared to present panel discussion results from Third International Computer and Instructional Technologies Symposium.

word. After that the most important points raised by the speakers were determined and reorganized with quotations from their own statements. The same procedure was applied to the questions and answers to these questions at the end of the panel.

Results. At the end of the panel, the speakers stated that they were already familiar with the majority of the problems and that within the framework of the problems and suggested solutions to be determined following the panel, they will take necessary steps at the Ministry of Education or Council of Higher Education. Furthermore, the speakers shared their views and made observations about the following issues: The Ministry of Education should clearly define the aims of CEIT departments, the changes that were made or will be made in the CEIT teaching program, various and changing roles undertaken by CEIT graduate teachers in primary schools, responsibilities of IT and IT Formator Teachers, Educator IT Formators and their duties. The Ministry should also address contingent problems of CEIT graduates in their appointment as teachers by the Ministry of Education, elimination of the responsibility of CEIT graduates to train teachers from other branches for integrating technology in their courses, the importance of providing technology integration skills to teachers from other fields, the importance of branching of CEIT departments into major degree granting programs, the advantages of this field for prospective teachers, teaching staff and the Ministry of Education. Furthermore, CEIT departments should accept students according to “Quantitative 2” scores instead of “Quantitative 1” score; doctorate programs should be opened for providing qualified teaching staff for the department. In addition, IT teachers and IT Formator teachers who attended the panel as listeners emphasized that they were expected to fulfill a variety of tasks. Furthermore, IT Formator teachers stated that they graduated as Computer Teachers; however, they were appointed as IT Formator teachers against their will and explained the problems they experienced as a result.

Implications. It was suggested that to solve the problems, the universities and the Ministry of Education should act in concert, they should keep in contact to develop methods for a solution and should cooperate by exchanging views. It was also suggested that the responsibilities of CEIT graduate teachers as IT teachers or IT Formator teachers should be clearly defined. Likewise, appropriate conditions should be set to clearly systematize the appointment of IT Formator teachers, appointment of IT Formator teachers in line with their preferences, elimination of compulsory appointments, acceptance of students to CEIT departments according to “Quantitative 2” scores instead of “Quantitative 1” score, branching CEIT departments into major degree granting programs for more efficient functioning of CEIT departments and adding more majors in the future. Flexibility should be provided to the universities that want to open doctorate programs for training qualified teaching staff for CEIT departments.

Keywords: *Departments of CEIT, formator teachers, instructional technologies*

Giriş

Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi (BÖTE) Bölümleri 1998 yılında üniversitelerin yeniden yapılanması sürecinde kurulan bölümlerden biridir. Bu bölümlerin kuruluş amacı ilk ve orta dereceli okullarda yer alan Bilgisayar derslerini verecek öğretmenler yetiştirmektir (YÖK, 1998). Bu bölümlerden mezun olan öğretmenler *Bilgisayar Öğretmeni* unvanıyla Bilgisayar Öğretmenliği kadrosuna atanmaktaydılar. Zaman içerisinde *Bilgisayar* dersleri *Bilişim Teknolojileri* adını almış, seçmeli ders statüsüne yerleştirilerek, haftalık ders saati 1 saate düşürülmüş ve karne notu da kaldırılmıştır. Bu durum Bilişim Teknolojileri (BT) öğretmenlerinin ders ile ilgili bütün yaklaşımlarını (derse bakışlarını, derste kullandıkları etkinlikleri, yöntem ve teknikleri vb.) olumsuz yönde etkilemiştir (Bektaş, 2006; Kural, 2007; Timuçin, Öngöz ve Tatlı, 2007).

“Milli Eğitim Bakanlığına bağlı örgün ve yaygın eğitim kurumlarında bilgisayar laboratuvarlarının düzenlenmesi ve işletilmesi ile bilgisayar ve bilgisayar koordinatör öğretmenlerinin görevleri hakkında” 15.3.1993 tarih ve 2378 sayılı bir yönerge yayımlanmıştır. Bu yönergeyle bilgi teknolojisi sınıflarının daha etkin, verimli, bilinçli ve yoğun kullanılması amacıyla okullarda bilgisayar formatör öğretmenleri görevlendirilmiştir (MEB Tebliğler Dergisi, 1993). Bugün, bu öğretmenler Bilişim Teknolojileri Formatör Öğretmeni (BİTEFO) olarak adlandırılmaktadır. Memmedova (2001), yaptığı çalışmada formatör öğretmenleri “*Hizmet içi eğitim uygulamalarıyla formasyon eğitimi alan ve diğer öğretmenleri bu alanda eğitmekle görevli kişiler*” olarak belirtmiştir (Akt. Orhan ve Akkoyunlu, 2003). İlköğretim okullarında görev yapan BT Formatör Öğretmenlerinin görev tanımları ve çalışma esasları aynı yönergede şu şekilde belirtilmiştir.

- Görevli olduğu okulda bilgisayar eğitiminin ve bilgisayar destekli eğitimin verimli bir şekilde yürütülmesini sağlamak,
- Bilgisayar laboratuvarını mesai saatleri içinde açık tutmak, gerektiğinde mesai saatleri dışında da öğrenci ve öğretmenlerin kullanmalarını sağlamak,
- Her ay en az bir defa veya gerekli durumlarda bilgisayar öğretmenleri ile toplantı yapmak,
- Görevli olduğu okulda öğretmenlere Bilgisayar Destekli Eğitim konusunda kısa süreli kurs veya seminer düzenlemek,
- Program müdür yardımcıları veya müdür başyardımcıları başkanlığında eğitim yazılımı bulunan derslerin öğretmenleri ile bir araya gelerek laboratuvar kullanım programı hazırlamak,

- Bilgisayar laboratuvarının devamlı kullanılabilmesi için, öğretimi yapılacak ders yazılımlarının sabit diske (Hard disk) yüklenmelerini sağlamak,
- Bilgisayar laboratuvarının kullanılması sırasında ortaya çıkabilecek ve kendisinin çözüm getiremediği teknik sorunları okul müdürlüğü kanalı ile il milli eğitim müdürlüklerine bildirilmesini sağlamak,
- Firmaların periyodik olarak yapması gereken bakım onarım işlerini takip etmek,
- Her yarıyıl sonunda bilgisayar eğitimi ve bilgisayar destekli eğitim faaliyetleri ile ilgili her türlü problemi ve genel durumu, hazır anket formları yoluyla rapor ederek Genel Müdürlüğe gönderilmesini sağlamak,
- Ders yazılımlarını ilgili dersin öğretmenleri ile inceleyerek yazılımların geliştirilmesi için önerilerde bulunmak,
- Bilgisayar dersi zümre öğretmenleri toplantısına başkanlık yapmak.
- Bilgisayar öğretmenleri ile koordineli çalışarak bilgisayar için sicil fişi tutmak ve bunların takibini yapmak,
- Laboratuvar kullanım kılavuzunu laboratuvarının uygun bir yerine asmak,
- Bilgisayar eğitimi ve bilgisayar destekli eğitimin sağlıklı bir şekilde yürütülmesi için gerekli tedbirlerin alınmasını sağlamak,
- Ders sırasında çıkabilecek kullanım problemlerini anında çözmek ve ilgili öğretmene yardımcı olmak,
- Yazılımlar ve uygulamalarla ilgili öğretmen isteklerini idareye bildirmek,
- Ders yazılımlarının ve kitaplarının B demirbaş defterine kayıt edilmesini sağlamak ve takip etmek,
- Laboratuvarında bulunan yazılımlar ve kitaplar için B demirbaş eşya yardımcı defterini tutmak,
- İdari ve diğer amaçlı bilgisayarların kullanımına yardımcı olmaktır (Madde 15)

Aynı yönergede BİTEFO görevlendirmeleri için öğretmenlerin bakanlıkça belirlenen *Bilgisayar koordinatör öğretmenliği hizmet içi eğitimi kursuna giriş sınavını kazanmış ve bunu müteakip konu ile ilgili kursu başarı ile tamamlamış* olmaları gerektiği belirtilmiştir (Madde 12).

Bu hizmet içi eğitime katılabilmek için ise;

- a. En az üç yıl bilgisayar dersini okutan,

- b. Mesleki kıdemi en az üç yıl olan, .
- c. Orta derecede İngilizce bilen,

Öğretmenlerin sınava girmeleri ve başarılı olmaları gerekmektedir (Madde 11).

Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Örgün ve Yaygın Eğitim Kurumlarında Bilgisayar Laboratuvarlarının Düzenlenmesi ve İşletilmesi İle Bilgisayar Ve Bilgisayar Koordinatör Öğretmenlerinin Görevleri Hakkında Yönerge Ek-1'de sunulmuştur.

Tüm bu görev tanımlamalara rağmen İlköğretim Okullarında görev yapan BT öğretmenleri ile BT Formatör öğretmenlerinden beklentiler farklılıklar göstermektedir. Ayrıca, bu öğretmenlerin lisans öğrenimleri sırasında aldıkları eğitimle onlardan yapmaları beklenen görevler arasında tam bir uyumun olmaması bu öğretmenlerin mesleklerine karşı olan inancını da olumsuz yönde etkilemektedir (Topu ve Göktaş, 2009; Bahçekapılı, 2009; Okay, 2007; Bektaş, 2006).

Diğer taraftan 1998 yılında açılan BÖTE Bölümlerinin öğretim programında fen bilimleri dersleri (Fizik Kimya, Biyoloji) yoğun olarak yer almaktaydı. Bölüm öğrencileri bu derslerle ilgili olarak hem zorlanmakta hem de bu derslerin kendilerine bir faydası olmadığını düşünmekteydiler (Tatlı ve Timuçin, 2007). Bu doğrultuda yapılan çalışmalar sonucunda 15.06.2006 tarih ve 1894-13191 sayılı yazı ve ekleri ile BÖTE Bölümlerinin öğretim programlarında değişikliğe gidildi ve bu dersler kaldırılarak daha ziyade alan dersleri ve seçmeli dersler yerleştirilerek BÖTE Bölümü öğretim programı zenginleştirilmiştir (YÖK, 2007).

BÖTE Bölümleri lisans eğitiminin yanı sıra lisansüstü eğitimleri de vermektedir. Türkiye'de 14 Bölümde yüksek lisans programı ve sadece 3 üniversitede doktora programı yer almaktadır BÖTE Bölümlerinde öğretim elamanı sıkıntısı yaşanmakta iken doktora programı olan olan üniversite sayısının bu kadar az olması düşündürücüdür (Erdoğan ve Çağiltay, 2009).

Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Sempozyumu

2007 yılında Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri alanında yapılan çalışmaları paylaşmak amacıyla Çanakkale 18 Mart Üniversitesi tarafında 1.Uluslararası Bilgisayar ve Öğretim Sempozyumu (bots2007) gerçekleştirilmiştir. 7-9 Ekim 2009 tarihleri arasında bu sempozyumun üçüncüsü olan bots2009, Karadeniz Teknik Üniversitesi tarafından düzenlenmiştir. Sempozyumun programı kapsamında sempozyumun ikinci günü "BÖTE Bölümleri ve Mezunlarının Sorunları ile Bu Sorunlar İçin

“Çözüm Önerileri” konulu bir panel düzenlenmiştir. KTÜ Fatih Eğitim Fakültesi BÖTE Bölüm Başkanı ve Sempozyum Düzenleme ve Yürütme Kurulu Başkanı Hasan KARAL’ın yöneticiliğinde gerçekleştirilen panele 8 üniversitesinin Bölüm Başkanları konuşmacı olarak katılmıştır ve BÖTE Bölümlerinin sorunlarıyla ilgili olarak düşüncelerini ifade etmişlerdir. Konuşmacıların ardından panele dinleyici olarak katılan akademisyenler ile Trabzon ve çevre illerdeki çeşitli ilköğretim okullarında görev yapan Bilişim Teknolojileri (BT) Öğretmenleri ile BT Formatör Öğretmenleri yaşadıkları sıkıntıları dile getirmiş ve bu konularla ilgili konuşmacılara çeşitli sorular sormuşlardır. Panelin amacı bu alanda çalışan akademisyen, Milli Eğitim yetkilileri, BT Öğretmenleri ve Formatör Öğretmenlerini bir araya getirmek ve BÖTE Bölümlerinin sorunları, bölüm öğrencilerinin ve mezunların durumlarını tartışmak, mezunların mesleklerini icra ederken karşılaştıkları sorunları belirlemek, bu sorunların çözümü için öneriler sunmak ve bu sorun ve önerilerin MEB yetkilerine ulaşmasını sağlamaktır.

Çalışmanın amacı

Bu çalışmanın amacı “BÖTE Bölümlerinin Sorunları ve Çözüm Önerileri” konulu panelde yer alan tüm konuşmaları yazıya dökerek vurgulanan ve öne çıkan noktaları belirlemek, ortaya konan sorunları ve çözüm önerilerini net olarak ifade etmektir. Bu amaçla Panel biri hareketli biri sabit olmak üzere iki kamera ile kayıt altına alınmış daha sonra bütün konuşmalar, soru ve cevaplar kelime kelime yazıya dökülmüştür. Bu aşamadan sonra tüm konuşmacıların ortaya koydukları önemli noktalar belirlenmiş kendi ifadelerinden alıntılarla yeniden düzenlenmiştir. Panel sonundaki sorular ve bu sorulara verilen cevaplar için de aynı işlem gerçekleştirilmiştir.

Bulgular

Yöneticiliğini KTÜ BÖTE Bölüm Başkanı Hasan KARAL’ın yaptığı “BÖTE Bölümlerinin Sorunları ve Çözüm Önerileri” konulu panele 8 ayrı üniversitenin Eğitim Fakültelerinde yer alan BÖTE Bölümlerinin Bölüm Başkanları;

- Adnan Menderes Üniversitesinden Şerife Ak,
- Ankara Üniversitesi’nden Hafize Keser,
- Atatürk Üniversitesinden Yüksel Göktaş,

- Cumhuriyet Üniversitesinden Mustafa Elik,
- Fırat Üniversitesinden Bünyamin Atıcı,
- Gaziantep Üniversitesinden Servet Demir,
- Ortadoğu Teknik Üniversitesinden M. Yaşar Özden,
- Selçuk Üniversitesinden Şemsettin Gündüz

konuşmacı olarak katılmışlardır.

Panelde ilk sözü Orta Doğu Teknik Üniversitesi BÖTE Bölüm Başkanı M. Yaşar Özden almıştır. Özden, Sempozyum Düzenleme ve Yürütme kuruluna teşekkür ettikten sonra konuşmasının başında BÖTE bölümlerinin kurulma sürecinden bahsetmiştir. Sürecin 1989 yılında Milli Eğitimi Geliştirme Projesi kapsamında mini PC denilen kişisel bilgisayarların hayata ve tüm okullara girmesiyle birlikte başladığını şu cümlelerle anlatmıştır. “ ... Okullara bilgisayar alımı başlayınca o bilgisayarları kullanabilecek öğretmenlerin eğitimi ihtiyacı oldu. Bunun için mevcut öğretmenlerin üniversitelere getirilerek 200 saatlik programlardan geçirerek bilgisayar konusunda eğitimler vermek en kolay yoldu. Bu eğitimlerden geçen öğretmenler de okullara dönüp formatör olacaklardı. Bu öğretmenler diğer öğretmenlere bilgisayar öğreteceklerdi. Ayrıca okullarda bilgisayar dersi olacak olursa da bu öğretmenlerin vereceği düşünülüydü.” Özden bu dönemdeki formatör öğretmen eğitiminde yer aldığını ancak daha sonra bu eğitimlerin pek de faydalı olmadığını görüldüğünü ifade etmiştir. Buna bağlı olarak 1993 yılında Orta Doğu Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Eğitimi bölümünün altında Bilgisayar Öğretmenliği anabilim dalının, 1998 yılı itibarıyla de çeşitli üniversitelere BÖTE Bölümlerinin açıldığını belirtmiştir. Özden bu bilgilendirmeden sonra BÖTE bölümlerinden mezun olan öğretmenlerin okullarda nasıl bir görev üstlenmesi gerektiğinden ve bu görev tanımlamasının tam olarak yapılmadığından “...Öğretmen belli bir alan bilgisini mesleki bilgisi ile birleştirip aldığı genel kültürle birlikte okulda öğrencilere anlatan kişidir. Şimdi ben bu açıdan baktığım zaman BÖTE’den mezun olanların okullara gittiğinde ne öğretmesi gerektiği konusunda MEB’in son uygulamasında çelişkiler olduğunu görüyorum. Bizim bölümlerden mezun olan arkadaşları formatör öğretmen olarak atıyorlar. Öğretmen kendini tanımlayamıyor etraftaki insanlar bunlara farklı görevler bildiriyor ve bu arkadaşların görevleri belli olmadığı için de ne o formatör olan arkadaşlar mutlular ne de okullarda bu arkadaşları tutan insanlar mutlular” şeklinde söz etmiştir. Konuşmasının ilerleyen bölümünde Özden bilgisayar biliminin öneminden ve günümüzde öğretim teknolojilerini bilen bireyler yetiştirebilmek için Bilişim Teknolojileri dersinin ilköğretim 1-8 öğretim

programında mutlaka zorunlu ve en az iki saat olmasından ve hatta seçmeli derslerle desteklenmesi gerektiğinden söz etmiştir. Ayrıca 9-12'de devamının olmasını, MEB yetkilileri ile karşılıklı olarak konuşulması ve bu sorunun çözülmesi gerektiğini vurgulamıştır “..bu sıkıntıları MEB'e yansıtamadığımız için, atanan öğretmenler formatördür, formatör öğretmenlerin girmeye çalıştıkları dersler haftada 1 saattir, kredisizdir, seçmelidir. Çağımız insanının, öğretim teknolojilerini iyi kullanması bekleniyor ama bunu öğreneceği ders seçmeli Neden? Bunu açıklayacak bir MEB temsilcisi olmalı. Eğer bu ders bu kadar önemli ise 1-8 programı içerisinde zorunlu olmalı ve arkasından bu 9-12 de devam etmeli.” Özden Bilişim Teknolojileri derslerinin zorunlu/ seçmeli olma durumuyla ilgili olarak Amerika ve Ukrayna örneklerini sunmuştur. “... Size Doğu blogundan çok net bir örnek vereyim 1-8 de durum şu; “Learning with computers” diye söylenen kavram var. . Daha sonra 9-12 arasında öğrenciler her sene bu türde bir tane zorunlu ders alıyorlar. Ayrıca ilgilenen öğrenciler için 2 ya da 3 seçmeli ders var bu alt alanda. Şimdi dönemim bir de Amerika'ya bakayım. Adres şu “computer science teacher association 9-12 arasında “computer science” öğretmeyi öneriyorlar. Biz burada 1 tane dersi koyamazken Amerika'daki insanlar “computer science” öğreteceğim diyor. Bilgisayar bilimi.”

Panelde ikinci sırada Ankara Üniversitesi BÖTE Bölüm Başkanı Hafize Keser söz almış ve hem ilköğretim okullarında hem de üniversiteler düzeyinde bilişim teknolojileri için büyük yatırımlar yapıldığını buna karşılık bilişim teknolojileri dersini seçmeli ders olarak yürütüldüğünü ve dersin ders notunun kaldırıldığını şu cümlelerle belirtmiştir. “...Acaba biz ilköğretim programında yer alan derslerin hangisi için bilişim teknolojileri dersine yaptığımız yatırım kadar yatırım yaptık? Bilişim teknolojileri dersi için bir servet ödeyip temel eğitim projesi kapsamında bilgi teknolojisi sınıflarını oluşturduk. Öğretmenlerin eğitimi için yıllardır önemli yatırımlar yapılıyor. Yazılımlar için benzeri yatırımlar yapılıyor ama bu kadar çok yatırım yapmamıza rağmen dersi seçenek haline getiriyoruz. Keser, bunun sonucunda öğrencilerin ve velilerin gözünde dersin ve ders öğretmenlerinin itibarının hızla düştüğünü ve bilişim teknolojileri öğretmenlerinin de bu durumdan olumsuz etkilenerek motivasyonlarının düştüğünü “...Ders notunu kaldırıyoruz. Ve dersin öğretmenlerin öğrencilerin velilerin gözündeki itibarı büyük ölçüde zarar görmüştür. Görüştüğüm bütün bilgisayar öğretmenleri motivasyonlarının düşüklüğünden yakınıyorlar. Öğrencilerin ciddiye almayışından dersi önemsemeyişinden yakınıyorlar. Hâlbuki çok istekli bir kitlemiz var. Bu durum onları büyük ölçüde etkiledi, dersi o hale getirdik.” şeklinde ifade etmiştir. Keser, ayrıca Bilişim Teknolojileri öğretmenlerinin atamalarında büyük sıkıntıların olduğunu ve okullardaki formatör öğretmen atamalarında büyük kural ihlallerinin yapıldığını belirtmiştir.”...

Atamalarda da ciddi sıkıntılar var. Bilişim teknolojileri öğretmeni, formatör öğretmen, eğitici bilişim teknolojileri formatör öğretmeni, olma koşulları bu öğretmenlere yüklenen görevlerde ciddi sıkıntılar var. Formatör öğretmen olma eğitici bilişim teknolojileri formatör öğretmeni olmanın koşulları daha önce genelgelerle de yayınlanmıştı ama ne yazık ki bugün onları dikkate alındığını manen uygulandığını söylemek mümkün değil.” Keser, son olarak BÖTE Öğretim programlarının sürekli olarak gözden geçirilmesi yenilenmesi gerektiğini şu sözlerle vurgulamıştır. “Öğretim programlarının hem öğretmen yetiştiren bölümlerde (BÖTE programlarının) hem de ilköğretim ve liselerde sürekli geliştirilmesi gerekiyor. Çünkü bilişim teknolojileri sürekli geliyor, değişiyor. Bunun öğretim programlarına her kademede yansıtılması da bir zorunluluk.”

Panelde üçüncü sırada söz alan konuşmacı Atatürk Üniversitesinden Yüksel Göktaş'tı. Konuşmacı, öncelikle BÖTE Bölümlerinin üstlendiği görevlerden bahsetmiştir. “...*Şu an bölümlerimizin birkaç tane işlevi var. Lisans düzeyinde öğrenci yetiştirmek; diğer bölümlerdeki öğrencileri bilgisayar okur-yazarı yaparak onların kendi branşlarına teknolojiyi entegre edebilmelerini sağlamak; lisans üstü seviyede öğrenci yetiştirmek; bulunduğumuz üniversitelerde uzaktan eğitim merkezlerini yürütmek; teknolojik danışmanlık yapmak; bir diğeri de -bence en önemli işlevlerimizden bir tanesi olan- araştırma yapmak”.* Göktaş, yaptıkları bir araştırmanın sonuçlarına dayanarak, BÖTE bölümlerinde verilen eğitim ve hizmetlerle ilgili, bölüm mezunlarının okullarda karşılaştıkları durumun çok farklı olduğunu ifade etmiştir. Bu konuda BÖTE mezunu öğretmenlerin önemli bir bölümünün lisans düzeyinde aldıkları eğitimle yaptıkları işin paralel olmadığını ifade ettiklerini belirtmiştir. Ayrıca BÖTE’lerin uygulamalı eğitim verdiklerini ve bu nedenle öğrenci sayılarının 30 ile sınırlandırılması gerektiğini şu cümlelerle vurgulamıştır. “...*Son zamanlarda kontenjanlara baktığımızda sürekli artıyor ve yeni yerlerde sürekli BÖTE bölümleri açılıyor. Biz uygulamalı bir eğitim vermeye çalışıyoruz bölümlerde. Uygulamalı eğitim verilen yerlerde de bence kontenjanın 30-40’dan yukarı olmaması gerekiyor. Hatta 30’un altı olması gerekiyor ya da 30’la sınırlandırmamız gerekiyor.”* Göktaş, konuşmasının bu bölümünde BÖTE öğretim elemanlarının yetişmesinin önemli olduğundan buna rağmen doktora programı olan üniversite sayısının çok az olduğundan ve bu sayının artması gerektiğinden bahsetmiştir. “*Hoca eksikliği çok ciddi bir durum, gerçekten bölümlerde yetişmiş hoca bulmak çok zor. Doktora programı olmayan yerlerde üniversitelerde araştırma görevlisi almak zor. Bizim BÖTE’lerde doktora programımız olmadığı için asistanımız yok. Ve hocaların var olan iş gücü giderek artıyor buna da bir çözüm bulmamız gerekiyor.”* Göktaş’ın dikkat çektiği diğer bir nokta ise BÖTE Bölümlerinin Bilgisayar Öğretmeni

yetiştirmekten ziyade diğer alan öğretmenliklerine bilgisayar derslerine nasıl entegre edeceklerini öğretmek gerekliliği idi. “...bu görüşüme bazı hocaların karşı olabilir ama, ben bizim lisanstaki asıl vazifemizin bilgisayar öğretmeni yetiştirmekten ziyade diğer branşlarda eğitim alan öğretmen adaylarına teknolojiyi kendi branşlarına nasıl entegre edebileceklerini öğretmemiz olduğunu düşünüyorum. Biz lisans öğrencilerimizle uğraşırken, diğer bölümlerdeki teknolojiyle ilgili dersleri konuyu bilmeyen hocalar veriyor ve bu öğrenciler mezun olup okullara gidiyorlar.”

Panele katılan Cumhuriyet Üniversitesi BÖTE Bölüm Başkanı Mustafa Elik ise yetişmiş eleman ihtiyacının önemine vurgu yapmış ve BÖTE Bölümlerinde öğretim üyesi eksikliği olduğunu şu şekilde ifade etmiştir. “...Özellikle öğretim üyesi eksikliğinden söz etmek istiyorum. Örneğin biz fakülte olarak epeydir öğretim üyesi almak istiyoruz. Fakat bir türlü yetişmiş eleman bulamıyoruz. Yetişmiş öğretim elemanlarını çekmek için neler yapabiliriz? Bunun için de ciddi bir çalışma yapmak lazım bunları cazip hale getirmek için üniversitelere çekebilmek için neler yapabiliriz bunun üstünde de durmamız gerektiğini düşünüyorum.”

Gaziantep Üniversitesinden Servet Demir, BÖTE Bölüm mezunlarının meslekleri ile ilgili tam bir tanımlamanın olmadığını bu nedenle mezunların büyük sıkıntı içerisinde olduklarını ifade etmiştir. “...Bilişim Teknolojileri(BT) öğretmenleriyle konuştuğumuz zaman -siz kimsiniz? diye soruyorum. Bir kısmı bilgisayar öğretmeniyim bir kısmı BT öğretmeniyim diyor. Birçok öğretmen arkadaş bilgisayarın diğer derslere entegrasyonu konusunda - hayır ben o konuda yetkili değilim ben bilgisayar öğretmeniyim, deyip kaçabiliyor. Bir kısmı da kaçamayıp ikisinin altında eziliyor işin doğrusu. Bu anlamda biz BÖTE öğretmenlerini veya BÖTE mezunlarını ne kadar etkin hale getirebiliyoruz bunu düzenlemek lazım.” diyerek düşüncelerini belirtmiştir.

Selçuk Üniversitesinden Şemsettin Gündüz, ilköğretim programındaki Bilişim Teknolojileri dersinin mutlaka olması ve içeriğinin etkin bir şekilde doldurulması gerekliliğinden bahsetmiştir. Böylece yüksek öğrenimde 4 saatlik Bilgisayar dersine gerek kalmayacağına ilişkin düşüncelerini şu cümlelerle anlatmıştır. “...Bilgisayar okur-yazarlığının ilköğretime tekrar kazandırılması gerektiğini, üniversitelerdeki bilgisayar dersi yerine teknopedogojik içerik bilgisi olarak öğretmen adaylarına kazandırmamızın daha doğru olacağını düşünüyorum. Ayrıca ilköğretim 1 den 8. sınıfa kadar olması gereken bilgisayar dersinin içeriğini belki biz biraz dolduramadık. Belki bu nedenle MEB bu dersin kaldırılmasından yana tavır koymuş olabilir. Bu dersin içeriği sadece temel ofis kullanımı olmaması gerekiyor.”

Fırat Üniversitesinden Bünyamin Atıcı, Bilgisayar kullanımının ahlaki boyutunun olduğundan, bunun da öğretilmesi gerektiğinden ve orta öğretimde yer alan ve pilot uygulaması gerçekleştirilen “Medya ve Etik” dersini BÖTE mezunlarının rahatlıkla verebileceğinden bahsetmiştir. *“BÖTE Bölümleriyle ilgili iki önemli şey var, birincisi seçmeli ve kredisiz olan bilgisayar derslerinin artık zorunlu ve kredili hale getirilmesi ki hakikatten bizim bölümlerin geleceği açısından son derece önemli. İkincisi ise internetle bilgisayarın kullanmanın ahlaki yönü. Dolayısıyla BÖTE mezunu olan öğrencilerin tek sorumluluğu bilgisayarı okullarda öğretmek değil aynı zamanda bu bilgisayarın ya da internetin eğitsel anlamda nasıl kullanılması gerektiğini gerek öğretmenlere gerekse öğrencilere bildirmek şeklinde olmalıdır. Dolayısıyla MEB’e bağlı sayın hocalarımın bilemiyorum görüşleri nedir ama medya ve etik dersini pilot proje olarak bazı bölgelerde MEB uyguladı ve bunu yaygınlaştırma kararı aldı örneğin orta öğretim düzeyinde medya ve etik gibi derslere rahatlıkla BÖTE mezunları verebilir. Dolayısıyla bilgisayar sadece teknik anlamda değil de bir ahlaki yönünün de dikkate alınması gerektiğini düşünüyorum.”* şeklinde düşüncelerini ifade etmiştir.

Adnan Menderes Üniversitesi BÖTE Bölüm başkanı Şerife Ak, BÖTE Bölümlerinin Öğretim Teknolojileri kısmına dikkat çekmiş ve teknolojinin eğitime entegrasyonu süreci üzerine düşünülmesi gerektiğini ifade etmiştir. Bu konudaki düşüncelerini *“... bölümün öğretim teknolojisi boyutu da önemli, öğretim entegrasyonu da önemli. Mili Eğitimde çoğu öğretmenlerimiz Word, Excel ... bunları almışlar ama bunu nasıl öğretime entegre edebilirler ya da teknolojiyi genel olarak nasıl entegre edebilirler buna ilişkin sıkıntıları var. Bölümün böyle bir desteğinin de olması gerektiğini düşünüyorum ve öğretim teknolojisi boyutunun da gerçekten önemli olduğuna inanıyorum.”* cümleleriyle anlatmıştır.

Katılımcıların görüşlerini belirtmelerinin ardından panel yöneticisi Hasan Karal, dinleyicilerden soru sormak isteyenlere söz hakkı vermiştir. Sempozyuma MEB EĞİTEK’ten katılan bir katılımcı Milli Eğitim Bakanlığının BÖTE mezunlarının bilişim teknolojilerinin diğer derslere entegrasyonunda önemli bir yere koyduğunu belirtmiş ve BÖTE programlarının düzenlenmesi durumuna ilişkin sorusunu yönelmiştir. *“...bilişim teknolojileri araçlarının ve programlarının fizikte kimyada fen bilgisinde sosyal bilgilerde nasıl kullanılacağı noktasında BÖTE öğretmenleri okullarda bir rehber, koç, kılavuz rolü üstlenmiştir, bakanlığımız BÖTE mezunlarını bu şekilde bir politika çerçevesinde değerlendiriyor. Bu noktada BÖTE programlarının güncelleştirilmesi noktasında ne gibi çalışmaları olacak özellikle öğretim teknolojileri noktasında ağırlıklı olarak bir program lisans düzeyinde bir program çalışma beklentisi var mı, yok mu?”* Katılımcının

sorusuna Yaşar Özden ve Hafize Keser yanıt vermişlerdir. Yaşar Özden, MEB'in önce öğretmen tanımını düzenlemesi gerektiğini ifade etmiştir. Çünkü BÖTE mezunlarının yaptığı iş gereği bu tanıma uymadığını, bu öğretmenlerin lisans eğitimi sırasında “Yetişkin Eğitimi” (androgoji) almadığını ancak bölüm mezunlarından da hem ilköğretim öğrencilerini hem de kendi meslektaşlarını eğitmeleri beklendiğini belirtmiştir. “...öğretmenin bir tanımı var. Halbuki MEB'in bizim bölümden mezun olan öğretmenlere biçtiği gömlekse öğretmenlik değil. Şimdi bu durumda önce MEB'in BÖTE'lerden mezun olanların ya öğretmen olmadıklarını söylemeleri gerekiyor ya da bu öğretmen tanımını değiştirmeleri gerekiyor. Çünkü bunlar üst üste örtüşmüyorlar. Öğretmen öğrencilere alan bilgisini veren kişidir. Öğretmen eğitimi ise yetişkin eğitimidir. Öğrenci eğitimi pedagoji ister. Öğretmenleri eğitmek ise androgoji ister, bizim müfredatlarımızda androgoji yoktur. Yetişkin eğitime meslek erbabı eğitime yönelik herhangi bir eğitim yapmayız.”

Hafize Keser Böyle bir sempozyumda Milli Eğitim Bakanlığında daha fazla temsilcinin gelmesi gerektiğini az katılımın üzücü olduğunu belirttikten sonra öğretim programındaki değişikliklerin çok kısa sürelerde veya istenilen an değiştirilemeyeceğinden ortaöğretimde de öğretmenlere haber verilmeden dersin kaldırıldığından bunun doğru bir davranış biçimi olmadığından ve bilimsel veriler ışığında gerekli düzenlemelerin yapılması gerekliliğinden söz etmiştir. “... Birdenbire yeni öğretim yılı başlıyor ve duyuyoruz ki liselerden bilgi ve iletişim teknolojileri dersi kaldırılmış, gerekçesi nedir? Hangi bilimsel araştırma bulgularına dayalı olarak, dünyadaki hangi örnekler esas alınarak böyle bir karar alındı bunun açıklamasını bulamıyoruz. BÖTE'lerin kapatılması gerektiği konusunda fikirlerin geliştiği söyleniyor. Bakın bir bölümün açılması kapatılması öğretim programlarına bir dersin aktarılıp çıkarılması gönlünden geçene göre olmaz. Bilimsel araştırma bulgularına ve ihtiyaçlara ülke gereksinimlerine dayalı olarak belirlenir. Bunu yaparken de biz kuramcılar MEB uygulayıcıları ile işbirliği yapmak zorundayız. Eğer kuramları uygulama örneklerini üniversiteler geliştirmezse MEB ne yapacağını bilemez. Eğer geliştirilen kuramların modelleri MEB uygulamazsa bunun ne ölçüde ülkenin ihtiyacına uygun olduğunu üniversiteler bilemez. Üniversiteler yoksa MEB yok, MEB yoksa üniversitelerde öğretmen yetiştireceği kurum yok.”

Bilgisayar formatör öğretmeni olan bir katılımcı, BÖTE mezunu öğretmenlerin görev ve sorumlulukları hakkında yaşadıkları sıkıntılardan bahsetmiş ve bunun nasıl çözüleceğini sormuştur. “Merhaba ben formatör öğretmen olarak görev yapıyorum. Yaklaşık 2,5 yıldır bu işi yapıyorum ve bu sene formatörlüğü bilişim teknolojileri öğretmenlerine zorunlu tuttular. Ben

göreve başladığımda biz sadece derslere girmekle yükümlüydük. Ve isteyenler akşam 5 e kadar kalıyordu. Şimdi ise zorunlu hale getirildiği için formatör öğretmenler sabah 8 akşam 5 okulda kalmak durumundalar. Zoraki böyle bir şeyin yapılmasının mesleğe karşı bir olumsuz tutum sergilememize sebep olacağını düşünüyorum. Yani biz gerçekten de neyiz bizim sıfatımız ne öğretmen miyiz yoksa müdür yardımcısı gibi 5'e kadar kalmak zorunda mıyız? Peki ben niye atanırken öğretmen diye atandım. Bu konuda nasıl bir şey yapılabilir diye düşündüğümde bence bakanlıktan gelinmesi takip edilmesi gerekiyordu. Sizin fikriniz ne bu konuda diye sormak istiyorum.”

Bu soru üzerine Yaşar Özden, Milli Eğitim Bakanlığını tanımlamaları net yapması ve atamalar için geçerli olan durumlara uymasının önemine dikkat çekmiştir ve düşüncelerini “...sizin söylediklerinizi duyunca gerçekten çok üzüldüm. Daha önceki ismiyle bilgisayar öğretmeni, formatör öğretmen, eğitici bilgisayar formatör öğretmeni olmaya yönelik eğitim teknolojileri genel müdürlüğün yayınladığı genelgeler var biliyorsunuz. Ve bilgisayar öğretmeni okulda normal branş öğretmeni olarak görev yapan kişi belirli bir hizmet süresinden sonra kazanan hizmet-içi eğitimlerde başarılı olan kişiler bilgisayar formatör öğretmeni olarak atanıyordu ve müdür yardımcısı statüsünde idi. Hatta onlara müdür yardımcılığıyla unvanının verilmesi için de epey ciddi girişimlerimiz oldu. Ama ne yazık ki MEB bu konuda pek gerekeni yapmadı. O statüyü sağlamadı. Eğitici bilişim teknolojileri formatör öğretmenlerinin ise il veya ilçe düzeyinde görevlendirilmesi gerekiyordu. Formatör öğretmen okul düzeyinde eğitimciler il ya da ilçe düzeyinde ve bunlar da milli eğitim müdür yardımcısı statüsünde istihdam edilmesi hedefleniyor idi.” şeklinde ifade etmiştir. Ayrıca bu sorunların çözülmesi için iki boyutlu düşünmek gerektiğini vurgulamıştır. Bunlardan birincisi öğretmen yetiştiren kısım olan Üniversiteler ve BÖTE’lerin bu tip toplantılar yaparak sorunlarını tartışıp ortaya koymasının gerekliliği, diğeri de MEB’in bu sorunlara kulak verip gerekli toplantılarda bunu dikkate alması ve düzenlemelerinin yapılması gerekliliği. Özden, bununla ilgili olarak şunları söylemiştir. “...Bu sorunları bu tür kongrelerde, MEB ile ilgili ortak toplantılarda dile getirmek ve raporları hazırlayıp karar verme yetkisine sahip kişileri uygulamadaki bu sorunlardan sizin rahatsızlıklarınızdan haberdar etme ve çözüm önerilerini sunmak da sizlerin ve bizlerin ortak görevidir diye düşünüyorum. Çalışmaları siz de takip edin biz de takip edelim sabırlı olup karar verme yetkisine sahip her kişiye öğretmenlerimizin sorunlarını anlatıp çözüm yolları bulabilelim.”

Panele dinleyici olarak katılan Orta Doğu Teknik Üniversitesi Öğretim üyesi Kürşat Çağiltay, BÖTE Bölümleri ve Bilgisayar Öğretmenliği Konusu üzerine kişisel düşüncelerini belirtmiş ve Bilgisayarı öğretmek için mutlaka bunu öğretecek öğretmenlerin olmasına gerek olmadığını ifade etmiştir.”...

Bilgisayar öğretmenliği denilen bir kavram var. Bir aracın öğretmenliği olması zaten baştan beri fikir olarak bir problem bana sorarsanız. Ancak dünya çapına baktığınızda okullarda bu alanda öğretmenlere destek verecek mekanizmaların olduğunu, bu tür insanların olduğunu görebiliriz. Bilgisayar teknolojileri ya da bilgi iletişim teknolojileri mevcut derslerin içinde olmalı yani bağlam içinde öğretilmeli. Bilgisayar teknolojileri, bilgisayar bağlamının dışına çıkartıldığı zaman tek öğretmeye kalktığınız zaman hep karşılaştığınız sorunlarla karşılaşılıyor. Bilgisayar öğretmenliği lisans düzeyinde yazık ki içi dolu olmayan bir kavram ve bununla ilgili bir literatür bir alanyazını da bakacak olursanız mevcut değildir.”

Yaşar Özden ise bu fikre katılmadığını, öğrencilere üst düzeyde bilgisayar bilimi öğretilmesi gerektiğini ve bunun için k12'ye hitap edecek pedagojik bilgisi olan Bilgisayar öğretmenlerine ve BÖTE'lere ihtiyaç olduğunu şu şekilde ifade etmiştir. “...Yurt dışındaki bu bildiğiniz bütün Anglosakson müfredatlar incelendi. Anglosaksonların dışında kalan İngiliz, Fransız, Japonya örnekleri ve benzeri bütün müfredatlardan yola çıkılarak bizim bir yolla yeni nesle bilgisayarı öğretmemiz gerektiği fikri kabul edildi. Ve bu fikir üzerine BÖTE ler kuruldu.” Özden, ayrıca konuyla ilgili Avrupa ve Amerika'dan şu örnekleri vermiştir. “...Ukrayna'da National üniversiteye bağlı olarak bilgisayar öğretmeni yetiştiren enstitüler var. Döneyim hemen Amerika Birleşik Devletlerine yine. 52 tane eyalet var orda onlar bu CSTE de hala direniyorlar hatta onlar computer science öğretmeyi söylüyorlar. Yani ben o seviyede bir şey söylemiyorum. Amerikalılar söylüyor bunu 52 eyalette bunu söyleyen adamların isteklerine yönelik açın bakın orda lisede java dersleri veriliyor. Ben Java dersini hangi fen dersinin içine yerleştireceğim de adama object oriented programlamayı öğreteceğim. Özel olarak eğitilmiş, bu işi bilen hocaların yardımıyla pedagojiden anlayan insanların, Bilgisayar mühendislerinden konuşmuyorum mesleki teknik eğitimden mezun olmuş insanlardan konuşmuyorum, k12 grubuna hitap edebilecek pedagojiyi bilen ve bu işi bilen insanlar tarafından öğrencilere öğretilme gerekir”

Yüksek lisans eğitimine devam eden ve Bilim Sanat Merkezi'nde öğretmenlik yapan bir Bilişim Teknolojileri Öğretmeni öğrencilerinin kendisinden çok şey öğrenmek istediğini ancak lisans eğitimi sırasında o kadar da donanımlı yetişmediklerini, BÖTE öğretim programlarında değişiklik olup olmayacağını sormuştur. “...Ben öğrencilerime PHP de anlatıyorum, bilgisayar olimpiyatlarına öğrenci hazırlıyorum, Onlara C++ anlatmaya çalışıyorum. Aynı zamanda başka bir öğrencim benden photoshop istiyor. Ancak ben mezun olurken üniversiteden 8 dönemde 40 saat bilgisayar dersi aldım 30 saat de fen dersleri aldım. Bence bilgisayar öğretmeni olarak bizlerin daha donanımlı mezun edilmesi gerektiğini düşünüyorum. Ve bu

konuda acaba üniversitelerimizin yakın zamanda bir program değişikliği var mı merak ediyorum.”

Katılımcının bu sorusu üzerine Hafize Keser, kendisinin program değişikliği çalışmasına katılan bir kişi olduğunu, program değişikliğine gidildiğini daha önce programda yer alan Kimya, Biyoloji gibi derslerin kaldırıldığını, alan derslerinin arttığını ve seçmeli derslerle takviye edilebilir duruma getirildiğini belirtmiştir. *“...Kimya ve biyoloji dersleri biliyorsunuz yeni BÖTE programlarında kaldırıldı. Fizik dersi 4 saate indirildi programlamayla ilgili ve proje geliştirmeye dönük programda derslere yer verildi. BÖTE'yle ilgili, bilgisayar ile ilgili derslerin öğretim programlarını dünyadaki gelişmelere paralel olarak her yıl geliştirip incelemeniz gerekiyor, değişiklikler bu doğrultuda da yapıldı. Biraz esneklik var, seçimlik derslerle programlar tamamlanacak durumdadır.”* şeklinde düşüncelerini paylaşmıştır.

Eğitici Bilgisayar formatör öğretmeni katılımcı, lisans eğitimi sırasında Bilgisayar destekli eğitime katkı yapacakları yönünde eğitildiklerini, ancak mezun olduktan sonra çeşitli sınavlara girerek formatör görevinde çalıştıklarını, diplomalarında yazan unvanla yaptıkları iş arasında farklılık olduğundan bahsetmiş panelistlere bu durum hakkındaki düşüncelerini sormuştur. *“...ben Milli Eğitimde eğitici bilişim formatörü olarak çalışmaktayım. İlk atandığım zaman benim kadrom öğretmen görevim de bilgisayar öğretmeni idi. Birkaç sene önce yapılan değişiklikle beraber kadrom öğretmen ama görevim bilişim teknolojileri oldu. Öğretmenlik orada silindi o zaman kimsenin bir tepkisi olmadı buna. Üniversitelerin de bir tepkisi olmadı. Ben de 4 sene okudum, bölüm başkanına bölümdeki öğretmenlerime soruyorum - hocam ben buradan çıkınca ne yapacağım? deyince bilgisayar öğretmenliği yapacağımı söylediler. Onun yanında bilgisayar destekli eğitime de yardımcı olacağımı söylemişlerdi. Şu anda bilgisayar formatörleri de okuldaki bilişim teknolojileri formatörleri de bilgisayar destekli eğitime yardımcı oluyorlar. Ama görevlendirmeye baktığımız zaman bilgisayar destekli eğitime nasıl yardımcı oluyorlar? Laboratuvarı uygun şekilde tutuyorlar gerekli araçları sağlıyorlar. Şu anda görünen bilişim teknolojileri branşındayız. Belki daha sonra bizim kadromuz bilişim teknolojileri formatörü olarak tamamen değiştirilecek. Bununla ilgili mesela üniversiteler siz devletle beraber herhangi bir şey yapıyor musunuz? Mesela branşımız değişti bizim. Bilgisayar öğretmeni değişse de bilişim teknolojileri formatörü olarak görevlendiriliyorsunuz diye herhangi bir şey yapılmadı buna. Böyle bir şey var mı?”*

Yaşar Özden, bu durumun MEB tarafından yapılan bir yanlış olduğunu ve düzeleceğini belirterek şunları söylemiştir. *“...Bence diplomanızın üstünde ne yazıyorsa o olacak bakanlık bunu yapıyor ama bana pek mantıklı gelmiyor. Benim anladığım kadarıyla o iş biraz zorlama gibi görünüyor, ondan*

dolaydır diyorum iş gelmesi gereken yerine gelecek". Yüksel Göktaş, okullarda formatör öğretmenlerin yaptığı işi yapacak birilerine ihtiyaç duyduğunu bu işin de BÖTE mezunu öğretmenlere verildiğini söylemiştir. Bir süre sonra Bilgisayar öğretmenlerine de ihtiyaç kalmayacağını dahası mevcut durumdaki Bilgisayar öğretmenliği kadrolarının dolacağını ve atamaların yapılamayacağını "...Bu seneden itibaren düşünmemiz gereken bir şey var, bilgisayar öğretmeni ihtiyacı azalıyor. Çünkü bilgisayar öğretmenlerinden emekli olan yok hepsi gençler. Ve gittikçe bölümlerin sayısı artıyor. Benim yapmış olduğum hesaplara göre 3 yıl sonra mezun olan her 11 bilgisayar öğretmeninden sadece 1 tanesi atanabiliyor arkadaşlar. 3- 4 yıl sonra bu gerçeğe de karşı karşıyayız." şeklinde ifade etmiştir. Bunun üzerine Yaşar Özden söz almış ve bu görüşe katılmadığını sayısal ifadelerle anlatmıştır. Bilgisayar Öğretmenlerine ihtiyaç olduğunu bir kez daha vurgulamıştır. "... İsteyenle istediği iddiaya girebilirim. Hesap açık 45 bin okul 17,5 milyon öğrenci var bu 17,5 milyon öğrenciye 15 saat ders üzerinden gidin 45 bin öğretmene ihtiyacımız var çok basit bir hesaptır."

Bilgisayar formatör öğretmeni bir katılımcı okulda kendisinden beklenen görevlerle ilgili şunları söylemiştir. *"...ben bilgisayar formatör öğretmeniyim. Okulda bilgisayarların sicil kartlarını tutuyorum. Okulda sadece bilişim teknolojisi sınıfındaki değil, bütün bilgisayarların bütün yazıcılar demirbaşa işlemiş bütün elektronik aletlerin kartlarını tutuyorum. Bilgisayarlara format atıyorum. 8-5 okuldayım. Bütün bilgisayarlardan sorumluyum. Formata başlayacağım, 1,5-2 saatimi alıyor makinenin hızına bağlı olarak. Benim arada dersim var. Derse mi gideyim dersi mi böleyim ne yapacağımı şaşırıyorum. Laboratuvarları halka da açmam gerekiyor Böyle genelge yayınlıyorlar. —Halka açacaksınız ben oraya öğretmen görevlendireceğim, deniyor. Öğretim Teknoloğu'yum ben aynı zamanda değil mi? Okulda ne iş yaparım. Ayrıca formatörüz öğrencilere bilgisayar destekli eğitim konusunda yönlendireceğiz. Hangi açıdan yönlendireceğiz? Sunu hazırlayarak mı sunu hazırlamasına mı yardım ederek mi? Yoksa eğitim yazılımları var da ben bunları bulmalı ve öğretmenlere mi vermeli miyim? Okul idaresine mi sunmalı mıyım? —Hocam bakın bunlar var. Bunları alalım, öğretmenlerimiz derslerde kullanabilir, mi demeliyim? Onu merak ediyorum."*

Yaşar Özden, BÖTE mezunlarındaki potansiyel görüldükten sonra onlardan mümkün olduğu kadar çok istifade edildiğini belirtmiş MEB 'in BÖTE ile ilgili tanımlamasını "Körün fili tanınması" benzetmesiyle anlatmıştır. *Bu ayrıma gitmeyecek olursak bu kafa karışıklığı hep devam edecek. Çünkü bu, körlerin fili tanımlaması gibi bir şey. Hortumu yakalayan "aaa yumuşak bir şeymiş uzunmuş" diyor. Bacağa rastlayan "yok canım kütük gibi kalas gibi bir şey kuyruğu tutan yok, ya incecik" diyor. Bu BÖTE*

bölümünün hem mezununa, sizlere yansıyor. Hem bakanlığa yansıyor, üniversitelere yansıyor.” Özden, ayrıca BÖTE mezunlarının okullarda diğer öğretmenlere BDE anlatmasına gerek olmadığını üniversitelerde öğretmen yetiştirirken teknolojiyi derslerine entegre edebilecek düzeyde eğitilmeleri gerektiğini belirtirken şunları söylemiştir. “...Üniversitelerde öğretmen eğitimiyle ilgili olarak gerçekten büyük problemlerimiz var. Onların teknolojiye entegre etmeleri konusunda bence daha fazla eğitim almaları gerekiyor. Böylece BÖTE mezunları gidip mezun olmuş adamlara yeniden ders vermek gerekliliği de ortadan kalkmış oluyor. Evet, bütün öğretmenler teknolojiyi kullanmalı ama bunu eğitimleri aldığı zaman çözmeli.” Yaşar Özden, son olarak BÖTE bölümlerinin oldukça büyüdüğünü bu büyümeyle sorunlarında iyice arttığını ve bunun için Bölümlerde Anabilim dallarına ayrılma ihtiyacının oluştuğunu vurgulamıştır. “...Bizim yapmamız gereken aslında, herhalde anabilim dallaşmaya gitmek Çünkü eğer büyürseniz çok farklı şeyler ortaya çıkmaya başlıyor. Herkes bu farklı şeyleri seslendiriyor ve gerekçesi var. Bilimsel olarak gerekçelendirebiliyor. Fakat gerekçelendirdiği şeyi, öbür şeyi çözmek için de ortaya koymaya başlayınca problem başlıyor. Artık üst tarafla da bizim yavaş yavaş yüksek lisansta ve doktora farklılaşmalar oluşturmamız gerekiyor. Artık anabilim dallaşma bizim için kaçınılmaz gibi görünüyor.”

Bilgisayar formatör öğretmeni olan bir katılımcı mezun olduklarında Meslek Liselerine atanamadıklarını ancak kendisinin bu okullarda görev yapmak istediğini çünkü ilköğretimde mesleki doyum yaşayamama korkusunun olduğunu belirtmiştir. Diğer taraftan da okullarda yapmış oldukları donanımsal sorunları çözüme konusunda da yeterince ders almadıklarını, öğretim programının özellikle son iki yılının çok yoğun olduğunu ve bir yığılma olduğunu “...3. sınıfta aşırı gibi bir yığılma var. Hem programlama dillerinde, hem görsel tasarımda, hem sistem derslerine uyumda zorlanıyorlar. Hepsi 3. yıla yığılmış durumda. 4. yılda projelerle ve stajla geçiyor. Son 2 yılda böyle bir yüklenme oluyor. Mezun olduklarında da nerde olduklarını bilemiyorlar.” şeklinde belirttikten sonra sorusunu sormuştur. “Sizin açınızdan da bakıyorum YÖK’de önümüzü kapatıyor yüksek lisans, doktora. Oradaki durumumuz da bir soru işareti. Birkaç anabilim dalı olmamız bunları aşmamızı sağlayabilecek mi? Bunu merak ediyorum.”

Yaşar Özden, bu sorunun anabilim dalarına ayrılarak çözülebileceği düşüncesini yinelemiştir. Hasan Karal ise artık alt yapı olarak çok daha iyi koşulların olduğunu öğrencilerin gerek donanım gerekse yazılım derslerinde kendilerini geliştirebilecek olanaklara sahip olduğunu ve bir kişinin format atıp diğerlerinin baktığı dönemin geride kaldığını ifade ederken şunları söylemiştir. “...şu anda mevcut müfredatla bilgisayar bölümleri yazılım ve donanım açısından belli bir seviyeye gelmiş durumda ve

altyapı olarak bakıldığı zaman gerçekten teknolojik anlamda oldukça iyi durumdayız.. Dolayısıyla yetişen öğretmenlerimizin yetiştirilme tarzları ve tabii bunların gittikleri okullarda bunları uygulama tarzı açısından bakıldığında sizden belki biraz daha şanslılar.”

İstanbul üniversitesinde görev yapan bir katılımcı son yıllardaki ÖSS sınav değişikliği ile BÖTE Bölümlerine Sayısal 1 ile öğrenci alındığını bununda öğrenci profilini olumsuz etkilediğini belirtmiştir. Bu konudaki sorusunu “...Zannedersen son 3 ya da 4 yıl içinde BÖTE'ye “Sayısal 1” ile öğrenci alınıyor. Bir bölümün kalitesi gelen öğrenciyle de orantılı bir şey benim gözlemlerime dayalı olarak ciddi bir profil değişikliğini görmüştüm. Bu konuda ne düşünüyorsunuz?” şeklinde yönelmiştir.

Yaşar Özden, YÖK'ün sınav değişikliği döneminde kendilerinden görüş istediğini buna cevap olarak “Sayısal 2” cevabını verdiklerini belirtmiş ancak kararın bu yönde çıkmadığını ifade etmiştir. Bu konuda şunları söylemiştir. “...YÖK tarafından da bir yazı gönderildi; “Ne tür bir öğrenci istiyorsunuz?” diye. Bizim önerimiz “Sayısal 2”, matematik fenle ilgili belli oranlar oldu. BÖTE Bölüm başkanlarıyla görüştük ve biz bunu Sayısal 2 olarak bildirdik. YÖK bizi dinledi Sayısal 1den alıyor!”

Panelin kapanışını Panel yöneticisi ve bots2009 Düzenleme Kurulu Başkanı Hasan Karal yapmış ve “Sayın katılımcılarımız maalesef bitirmek zorundayız. Burada konuşulanların yetkililere ulaştırılması ve sorunlarınıza uygun çözümler bulunması için elimizden geleni yapacağız. Gerek sempozyumda sunulan bildirilerden gerekse panellerde ortaya konan görüşlerden yararlanılarak bir sonuç raporu hazırlanacaktır. Hazırlanacak bu sonuç raporu, sempozyuma ve panele katılan değerli bölüm başkanlarımız ve alan hocalarının görüşü alındıktan nihai şekli verilecektir. Katılımlarından dolayı değerli bölüm başkanlarımıza sonsuz teşekkürlerimizi arz ediyoruz. Sizlere katıldığınız için teşekkür ediyorum”. sözleriyle BT ve BT formatör Öğretmenlerinin sorunlarının çözümü için gerekli akademik girişimlerin yapılacağını bir kez daha vurgulamıştır.

Sonuçlar

7-9 Ekim 2009 tarihinde düzenlenen 3. Uluslar arası Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Sempozyumunun ikinci gününde “BÖTE Bölümleri, Sorunları ve Çözüm Önerileri” başlıklı bir panel gerçekleştirilmiştir. 8 ayrı üniversitenin BÖTE Bölüm Başkanlarının konuşmacı olarak katıldığı panelde önce konuşmacılar düşüncelerini paylaşmışlardır. Daha sonra çoğunluğunu Bilişim Teknolojileri ve Bilgisayar Formatör Öğretmenlerinin

oluşturduğu dinleyiciler yaşadıkları sorunları belirtmiş ve sorunların çözümü için neler yapılabileceği hakkında konuşmacılara sorular sormuşlardır. Panelist konuşmacılar sorunların birçoğuna vakıf olduklarını ve panel sonucunda kesin çerçevesi belirlenecek olan sorunlar ve çözüm önerileri ile ilgili gerek MEB gerekse Yüksek Öğretim Kurumu nezdinde gerekli girişimlerin yapılacağını ifade etmişler ayrıca;

- BÖTE Bölümlerinin kuruluş nedenleri,
 - BÖTE öğretim programında yapılan ve yapılması gereken değişiklikler,
 - İlköğretim okullarında BÖTE mezunu öğretmenlerin üstlendikleri çeşitli ve değişken roller,
 - Bilişim Teknolojileri (BT) Öğretmeni, BT Formatör Öğretmeni, Eğitici BT formatörü gibi tanımlamaların MEB tarafından net olarak yapılmasının ve bu görevi yapacak kişilerin sorumluluklarının net olarak belirlenmesinin gerekliliği,
 - BÖTE bölümü mezunlarının MEB tarafından öğretmen olarak atanmalarında yaşanan kontenjan sıkıntıları,
 - BÖTE mezunlarının diğer branş öğretmenlerini derslerine teknolojiyi entegre etmeleri için eğitime sorumluluğunun giderilmesi ve buna bağlı olarak öğretmen eğitimi sırasında diğer branş öğretmenlerine teknoloji entegrasyonu ile ilgili becerilerin kazandırılmasının önemi,
 - BÖTE bölümlerinin anabilim dallarına ayrışmasının önemi, bu durumun hem öğretmen adayları, hem bölüm öğretim elemanları hem de MEB açısından yararlı olacağı
 - BÖTE bölümlerinin mevcut sınav sistemindeki “Sayısal 1” puanı yerine Sayısal 2 puan türünde öğrenci kabul etmesi gerekliliği,
 - Bu bölümlerde görev yapacak nitelikli öğretim elemanlarının yetişmesi için doktora programlarının açılmasının gerekliliği;
- konularındaki görüşlerini belirtip ve tespitlerde bulunmuşlardır.

Panele katılan BT Formatör Öğretmenleri ise yaşadıkları çeşitli sıkıntıları dile getirmişlerdir. Özellikle kendilerinden çok çeşitli görevleri yerine getirmeleri konusunda bir beklenti olduğunu vurgulamışlardır. Yapılan çalışmalar da BT Öğretmenleri ile BT Formatör öğretmenlerin okullarda çeşitli ve değişken görevleri yerine getirdiklerini, sorumluluklarının dışında da çeşitli görevleri yapmaları beklendiği ve bu belirsizliğin kendilerini önemli ölçüde rahatsız ettiğini desteklemektedir (Okay, 2007; Topu ve Göktaş, 2009; Bahçekapılı, 2009).

BT Formatör Öğretmenleri Bilgisayar Öğretmeni Olarak mezun olduklarını ancak kendi tercihlerine sunulmadan BT Formatör Öğretmeni olarak görevlendirildiklerinden bahsetmişler ve bu durumla ilgili sıkıntılarını dile getirmişlerdir. Milli Eğitim Bakanlığı 1993 yıl ve 2378 sayılı *Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Örgün Ve Yaygın Eğitim Kurumlarında Bilgisayar Laboratuvarlarının Düzenlenmesi Ve İşletilmesi İle Bilgisayar Ve Bilgisayar Koordinatör Öğretmenlerinin Görevleri Hakkında Yönergesinde* BT Formatör Öğretmeni görevlendirme şartlarını belirlenmiş buna göre en az 3 yıllık deneyimi olan Bilgisayar Öğretmenlerinin formatör öğretmeni olabileceği ve bu durumun isteğe bağlı olarak gerçekleştirileceği belirtilmiştir (Tebliğler Dergisi, 1993). Ancak Milli Eğitim Bakanlığının 2009-2010 yılı formatör öğretmen görevlendirme yazısında “*Bilişim Teknolojileri Öğretmenlerinin stajyer olsalar dahi zorunlu olarak görevlendirmeleri yapılacaktır.*” İfadesi yer almaktadır ve bu durum BT öğretmenlerini önemli ölçüde rahatsız etmektedir. 2009 yılında MEB tarafından İlköğretim okul müdürlüklerine gönderilen ilgili yazının tamamı Ek- 2’de sunulmuştur.

Öneriler

“BÖTE Bölümlerinin Sorunları ve Çözüm Önerileri” konulu panel sonunda sorunların çözümü için bir takım öneriler ortaya konmuştur. Bunlar öneriler aşağıdaki şekilde sıralanabilir.

- Hem konuşmacılar hem dinleyiciler açısından oldukça verimli geçen panelde MEB yetkililerinin olmayışı eksik kalan bir nokta olarak görülmektedir. Yaşanan ve dile getirilen sorunların çözümü için hem Üniversiteler hem de MEB birlikte hareket etmeli çözüm yolları geliştirebilmek için karşılıklı iletişim halinde bulunulmalı görüş alışverişleri yapılarak işbirliği sağlanmalıdır.
- BÖTE Bölümünden mezun olan öğretmenlerin BT Öğretmeni ya da BT Formatör Öğretmeni olarak görev sorumlulukları tam olarak belirlenmeli ve netleştirilmelidir. Ayrıca BT Formatör Öğretmeni görevlendirme şartları da tam olarak ortaya konmalıdır. BT öğretmenlerinden sorumlulukları dışında bir beklenti olmaması için MEB tarafından ilgili yönergeler ilköğretim okullarına gönderilmeli ve bu durum takip edilmelidir.
- BT formatör öğretmeni görevlendirmeleri mutlaka BT Öğretmeninin isteği doğrultusunda gerçekleştirilmeli, zorunlu görevlendirmeler yapılmamalıdır.

- BÖTE Bölümü öğretim programları sürekli olarak gözden geçirilmeli ve programda değişikliklerin yapılabilmesi için esneklik sağlanmalıdır. Benzer öneriler Kural (2007), Bektaş (2006); Goktas, Yildirim ve Yildirim (2009); Dirisağlık (2007) ve Timuçin, Tatlı, Öngöz (2007) tarafından yapılan çalışmalarda da sunulmuştur.
- BÖTE Bölümlerine mevcut sistemde “Sayısal 2” puan türünde öğrenci alınmalıdır.
- BÖTE Bölümlerinin daha etkin olarak çalışabilmesi için “Bilgisayar Eğitimi Anabilim Dalı”, “Öğretim Teknolojileri Ana Bilim Dalı” olarak anabilim dallarına ayrılmalı, ilerleyen yıllarda farklı anabilim dallarının da eklenmesi için uygun şartların oluşturulmalıdır.
- Farklı branşlarda öğrenim gören öğretmen adaylarına, derslerine teknolojiyi nasıl entegre edebilecekleri lisans eğitimi sırasında verilmelidir.
- BÖTE Bölümlerinde görev yapacak nitelikli öğretim elamanlarının yetiştirilmesi için doktora programı açmak isteyen üniversiteler için esneklik gösterilmelidir.

Kaynakça / References

- Bektas, C. (2006). *İlköğretim Okullarında Bilgisayar Derslerine İlişkin Öğretmen Görüşleri*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, , Elazığ, Türkiye.
- Bahçekapılı, T.(2009). Information Technologies Formatter Teachers In The Procces Of Technology Integration, 3. Uluslararası Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Sempozyumu (bots2009), Trabzon, Türkiye.
- Dirisağlık, F. (2007). *Bilgisayar Formatör Öğretmenlerinin Bilgi Teknolojisi Sınıflarına İlişkin Görüşleri: Eskişehir İli Örneği*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, , Eskişehir, Türkiye.
- Erdoğan, F. Çağiltay, K. (2009). Türkiye’de Eğitim Teknolojileri Alanında Yapılan Master ve Doktora Tezlerinde Genel Eğilimler, *XI. Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri*, 11-13 Şubat 2009, Harran Üniversitesi, Şanlıurfa, Türkiye.
- Kural, E. F. (2006). *İlköğretim Bilgisayar Ders Programına İlişkin Öğretmen Görüş ve Beklentileri: Bir Durum Çalışması (Çanakkale İli Örneği)*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, , Çanakkale, Türkiye.
- MEB (1993). Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Örgün Ve Yaygın Eğitim Kurumlarında Bilgisayar Laboratuvarlarının Düzenlenmesi Ve İşletilmesi İle

- Bilgisayar Ve Bilgisayar Koordinatör Öğretmenlerinin Görevleri Hakkında Yönerge, *Tebliğler Dergisi*, Sayı. 2378.
- MEB (2009). *BİTEFO Öğretmenlerinin Görevlendirilmesi İle İlgili Duyuru*, <http://www.bitefo61.com/detay.aspx?id=6> adresinden 31 Aralık 2009 tarihinde indirildi.
- Okay, A. (2007). *Bilgisayar Öğretmenlerinin Okulda Karşılaştıkları Sorunların Belirlenmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Balıkesir, Türkiye.
- Orhan, F., Akkoyunlu, B.(2003). Eğitici Bilgisayar Formatör (Master) Öğretmenlerin Profilleri Ve Uygulamada Karşılaştıkları Güçlüklerle İlişkin Görüşleri, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* (24), 90-100.
- Tatlı, Z., Timuçin, E. (2007). Öğretmen Adayları Gözüyle BÖTEB: KTÜ Örneği, *7th International Educational Technology (IETC) Conference*, (pp.743-749) Lefkoşa, Kıbrıs.
- Timuçin, E., Tatlı, Z., Öngöz, S.(2007). Bilgisayar Öğretmenlerinin İlköğretim Bilgisayar Ders Saatlerine İlişkin Düşünceleri Ve Müfredata Yönelik Önerileri, *7th International Educational Technology (IETC) Conference*, 3-5 Mayıs 2007, (pp.199-207), Lefkoşa, Kıbrıs.
- Topu F.B., Göktaş, Y.(2009). İlköğretim Bilişim Teknolojileri(BT) Öğretmenlerinin Aldıkları Eğitimle Görev Yaptıkları Okullarda Onlara Yüklenen Görev ve Sorumlulukların Karşılaştırılması, *3. Uluslararası Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Sempozyumu (bots2009)*, Trabzon, Türkiye.
- YÖK (2007). *Öğretmen Yetiştirme Ve Eğitim Fakülteleri (1982-2007) (Öğretmenin Üniversitede Yetiştirilmesinin Değerlendirilmesi)*, s. 62, Ankara.
- Goktas, Y., Yildirim, S. & Yildirim, Z. (2009). Main Barriers and Possible Enablers of ICT Integration into Preservice Teacher Education Programs. *Educational Technology & Society*, 12(1), 193-204. <http://www.ifets.info/journals/12_1/15.pdf>

İletişim/ Correspondence:

Yrd. Doç. Dr. Hasan Karal
KTÜ Fatih Eğitim Fakültesi
Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü
Trabzon
e-mail: hasankaral@ktu.edu.tr

Received: 31/01/2010

This manuscript is a panel report not a peer reviewed article.